

О Б Р А З Л О Ж Е Њ Е

I. УСТАВНИ ОСНОВ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Уставни основ за доношење овог закона садржан је у члану 97. тачка 6. Устава Републике Србије којим је, поред осталог, прописано да Република Србија уређује и обезбеђује систем обављања појединих привредних и других делатности.

II. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

У члану 7. Закона о министарствима („Службени гласник РС”, бр. 128/20, 116/22 и 92/23 др.закон), између осталог, прописано је да Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре обавља послове државне управе у области железничког саобраћаја, који се односе на: уређење и обезбеђење саобраћајног система; уређење и безбедност техничко-технолошког система саобраћаја; облигационе и својинско-правне односе; стратегију развоја саобраћаја, планове развоја и планове везане за организацију саобраћајног система и организацију превоза.

Важећи Закон о безбедности у железничком саобраћају донела је Народна скупштина Републике Србије, на седници одржаној дана 25. маја 2018. године („Службени гласник РС”, број 41/18). Овај закон је делимично усклађен са правним тековинама Европске уније, односно са Директивом 2007/59/ЕЗ Европског парламента и Савета од 23. октобра 2007. године о сертификацији машиновођа који управљају локомотивама и возовима у железничком систему.

У току примене поменутог закона уочени су проблеми и у циљу праћења ефеката решења спровођења Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, покренуло је иницијативу за израду наведеног закона, ради његовог унапређења, односно разрешења уочених проблема. У складу са наведеном иницијативом, затражена су мишљења и предлози свих релевантних учесника на железничком тржишту у Републици Србији. Пре израде радне верзије Нацрта закона о безбедности у железничком саобраћају, добијени су предлози везани за унапређење Закона о безбедности у железничком саобраћају. Поред тога, донета је нова Директива Европског Парламента и Савета о безбедности у железничком саобраћају у оквиру Заједнице од 26. маја 2016. године, због чега се јавила потреба за иницирањем измене важећег закона. Стриктним транспоновањем Директиве из 2016. године у овај закон стиче се јасан увид у материју коју овај закон обрађује. Циљ транспоновања је обезбеђивање развоја и унапређивања безбедности на железници.

Захтеви Европске уније према државама, када је у питању област безбедности у железничком саобраћају, а који су спроведени кроз овај закон односе се на даље унапређење безбедности железничког система кроз примену релевантних прописа ЕУ транспонованих у национално законодавство.

Приликом израде радне верзије овог закона дефинисани су основни циљеви који су се желели постићи, односно услови које треба да испуни систем железнице у Републици Србији да би се обезбедио одговарајући степен безбедности у железничком саобраћају. Концепт железничког система на којем се заснивају решења у Нацрту закона о безбедности

у железничком саобраћају састоји се од дефинисања и уређивања начина регулисања железничког саобраћаја са циљем да се повећа степен безбедности приликом одвијања железничког саобраћаја.

Доношење овог закона, којим ће бити уређена област безбедности железничког саобраћаја утицаће на све заинтересоване стране у процесу одвијања железничког саобраћаја, а пре свега на управљача железничке инфраструктуре, железничке превознике, железничку индустрију (произвођаче и извођаче), органе државне управе, именована тела за оцену усаглашености, кориснике железничких услуга (грађани, привреда, шпедитери и др.), као и друге који учествују у процесу пружања услуга у железничком саобраћају.

Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре је спровело јавну расправу, о Нацрту закона безбедности у железничком саобраћају, у периоду од 27. фебруара до 20. марта 2023. године. Нацртом закона прецизирано је доношење подзаконских аката, чиме ће се извршити целовито правно уређивање области безбедности у железничком саобраћају. Овим Нацртом закона извршена је хармонизација са Директивом Европске комисије и Савета (ЕУ) бр. 2016/798 од 26. маја 2016. о безбедности у железничком саобраћају, C/2016/798, ОЈ L 138, 26.5.2016. чиме је отклоњена могућност неразумевања обавеза које проистичу из захтева директиве.

III. ОБРАЗЛОЖЕЊЕ ПОЈЕДИНИХ ОДРЕДАБА ЗАКОНА

Одредбама члана 1. Нацрта закона дефинисан је предмет закона.

Одредбама члана 2. Нацрта закона уведени су и дефинисани поједини изрази са њиховим значењима, употребљени у смислу овог закона.

Одредбама чл. 3. и 4. Нацрта закона дефинисани су послови и начин рада органа надлежног за регулисање безбедности у железничком саобраћају, односно Дирекције за железнице.

Одредбама члана 5. Нацрта закона дефинисана је улога учесника у железничком систему у развоју и побољшању безбедности у железничком саобраћају.

Одредбама члана 6. Нацрта закона дефинисани су заједнички показатељи безбедности.

Одредбама чл. 7, 8, 9, 10. и 11. Нацрта закона дефинисане су заједничке безбедносне методе и то методе за процену и оцену ризика, заједничке безбедносне методе за оцену усаглашености са захтевима за добијање сертификата о безбедности за управљање железничком инфраструктуром и сертификата о безбедности за превоз, заједничке безбедносне методе за надзор безбедносног учинка после издавања сертификата о безбедности за превоз или сертификата о безбедности за управљање железничком инфраструктуром и заједничке безбедносне методе за праћење ефикасности управљања безбедношћу у току експлоатације и одржавања железничког система.

Одредбама члана 12. Нацрта закона дефинисани су заједнички безбедносни циљеви.

Одредбама члана 13. Нацрта закона дефинисани су национални прописи из области безбедности.

Одредбама чл. 14. и 15. Нацрта закона дефинисан је систем за управљање безбедношћу, као и прописан начин вршења надзора над системима за управљање безбедношћу

Одредбама чл. 16, 17, 18, 19. и 20. Нацрта закона дефинисан је појам и садржина сертификата о безбедности за превоз и сертификата о безбедности индустријске железнице за превоз, као и прописан начин издавања сертификата о безбедности за превоз, начин признавање страног сертификата и додатног сертификата и случајеви у којима долази до одузимања или ограничавања сертификата о безбедности за превоз.

Одредбама чл. 21, 22, 23. и 24. Нацрта закона дефинисан је појам и садржина сертификата о безбедности за управљање железничком инфраструктуром и сертификата о безбедности за управљање инфраструктуром индустријске железнице, као и прописан начин издавања сертификата о безбедности за управљање железничком инфраструктуром и случајеви у којима долази до одузимања или ограничавања сертификата о безбедности за управљање железничком инфраструктуром.

Одредбама члана 25. Нацрта закона прописан је начин поступања по захтеву за издавање сертификата о безбедности за управљање железничком инфраструктуром и сертификата о безбедности за превоз.

Одредбама члана 26. Нацрта закона дефинисани су технички услови за подсистем инфраструктура.

Одредбама члана 27. Нацрта закона прописан је начин постизања уређености простора за путнике, као и приступа до возова и службених места за подсистем инфраструктура.

Одредбама члана 28. Нацрта закона прописан је начин одржавања подсистема инфраструктура.

Одредбама члана 29. Нацрта закона прописан је начин одвајања железничких пруга.

Одредбама члана 30. Нацрта закона прописане су мере безбедности које морају бити примењене при извођењу радова на железничкој прузи.

Одредбама члана 31. Нацрта закона дефинисани су технички услови за подсистем енергија.

Одредбама члана 32. Нацрта закона прописане су мере безбедности на пругама са стабилним постројењима електричне вуче.

Одредбама члана 33. Нацрта закона прописан је начин одржавања подсистема енергија.

Одредбама члана 34. Нацрта закона прописани су технички услови за подсистем енергија, прецизније за сигнално-сигурносне уређаје на које се као део система примењују национални прописи.

Одредбама члана 35. Нацрта закона дефинисан је начин одржавања сигнално-сигурносних уређаја.

Одредбама члана 36. Нацрта закона дефинисани су сигнали, сигналне ознаке и ознаке на прузи.

Одредбама члана 37. Нацрта закона дефинисани су технички услови за телекомуникациону мрежу.

Одредбама члана 38. Нацрта закона дефинисан је начин одржавања телекомуникационе мреже.

Одредбама члана 39. Нацрта закона дефинисан је појам интероперабилног подсистема.

Одредбама члана 40. Нацрта закона дефинисан је начин регулисања и управљања саобраћајем.

Одредбама члана 41. Нацрта закона дефинисан је појам пословног реда станице.

Одредбама члана 42. Нацрта закона дефинисан је појам састава воза.

Одредбама члана 43. Нацрта закона дефинисан је појам брзине воза.

Одредбама члана 44. Нацрта закона дефинисан је појам подзаконских аката.

Одредбама члана 45. Нацрта закона прописан је начин опремања и осветљавања воза.

Одредбама члана 46. Нацрта закона прописан је начин вођења евиденција о возовима.

Одредбама члана 47. Нацрта закона прописан је начин превоза нарочитих поштиљака.

Одредбама чл. 48, 49, 50, 51. и 52. Нацрта закона дефинисани су технички услови за железничка возила.

Одредбама чл. 53, 54, 55, 56. и 57. Нацрта закона дефинисан је начин одржавања железничких возила у погледу лица задуженог за одржавање, поступка сертификације лица задуженог за одржавање возила, поступка одржавање возила, радионица за одржавање возила и техничког прегледа возила.

Одредбама члана 58. Нацрта закона дефинисани су грански стандарди из области железничког саобраћаја.

Одредбама члана 59. Нацрта закона прописани су општи услови које морају испуњавати железнички радници.

Одредбама чл. 60, 61, 62, 63. и 64. Нацрта закона прописани су услови које у стручном погледу морају испуњавати железнички радници и то кроз дефинисање потребног нивоа НОКС, стручног оспособљавања, стручне обуке и стручног испита, затим центра стручног оспособљавања, стручног оспособљавања машиновођа, организације испита за машиновође, стручног усавршавања и провере стручне оспособљености железничких радника.

Одредбама чл. 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71. и 72. Нацрта закона прописани су услови за стицање права на управљање вучним возилом и то кроз дефинисање дозволе за управљање вучним возилом, случајева у којима се врши суспензија и одузимање дозволе, додатног уверења, случајева у којима се врши суспензија и одузимање додатног уверења, регистара и оцена поступака, случајева у којима се врши престанак радног односа и начин вршења надзора над машиновођама.

Одредбама чл. 73. и 74. Нацрта закона дефинисани су услови за стицање права на регулисање железничког саобраћаја, као и начин издавања дозволе за регулисање железничког саобраћаја.

Одредбама чл. 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81. и 82. Нацрта закона дефинисани су услови које у здравственом погледу морају испуњавати железнички радници у погледу врсте здравствених прегледа (редовни, ванредни), здравствених установа у којима се врше прегледи, али и случајевима у којима се установи неспособност за вршење послова железничког радника, забрана обављања послова железничког радника и испитивање алкохолисаности и постојања психоактивних контролисаних супстанци.

Одредбама чл. 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90. и 91. Нацрта закона прописано је радно време и одмори станичног и возног особља у погледу дефинисања трајања смене станичног особља, трајања дневног одмора станичног особља, трајања смене возног особља, наставак смене, трајања дневног одмора возног особља, али и забране обављања послова станичног и возног особља, садржаја акта о радном времену и Радног времена возног особља које редовно учествује у интероперабилном прекограничном саобраћају.

Одредбама члана 92. Нацрта закона дефинисан је организација унутрашњег надзора.

Одредбама члана 93. Нацрта закона дефинисане су службене ознаке и службено одело железничких радника.

Одредбама члана 94. Нацрта закона дефинисане су обавезе управљача и железничких превозника при истрази несрећа и незгода.

Одредбама члана 95. Нацрта закона дефинисане су процедуре спасавања људи у случају несрећа и незгода.

Одредбама члана 96. Нацрта закона дефинисан је начин укрштања железничке пруге и пута.

Одредбама члана 97. Нацрта закона дефинисани су услови за укрштање железничке пруге и пута, пешачке или бицикличке стазе.

Одредбама члана 98. Нацрта закона дефинисан је унутрашњи ред у железничком саобраћају.

Одредбама члана 99. Нацрта закона прописано је ограничавање приступа и кретања у железничком подручју.

Одредбама члана 100. Нацрта закона прописано је на који начин се врши заштита железничке инфраструктуре и возила.

Одредбама чл. 101, 102, 103, 104. и 105. Нацрта закона дефинисан је појам индустријске железнице, као и начин прикључења индустријске железнице на јавну железничку инфраструктуру, технички услови и сходна примена, али и појам индустријске железнице узаног колосека.

Одредбама чл. 106, 107, 108, 109, 110. и 111. Нацрта закона дефинисан је појам индустријског колосека, као и начин одржавање индустријског колосека, возила на индустријском

колосеку, поступак истраживања несрећа и незгода на индустријском колосеку, технички услови за индустријски колосек и сходна примена.

Одредбама члана 112. Нацрта закона дефинисан је појам туристичко-музејска железница.

Одредбама чл. 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119. и 120. Нацрта закона прописан је инспекцијски надзор над применом овог закона и подзаконских аката донетих на основу овог закона, права и дужности инспектора, овлашћења инспектора и обавезе у вези са службеним оделом и службеном легитимацијом, дужности привредних друштава и других правних лица над којима се врши инспекцијски надзор, поступак у случају издавања усменог наређења или изрицања усмене забране од стране инспектора и могућност изјављивања жалбе министру против решења инспектора.

Одредбама чл. 121, 122. и 123. Нацрта закона установљена су бића прекршаја, сходно диспозицијама прописаним у закону и одређене висине новчаних казни сходно закону којим су уређени прекршаји.

Одредбом чл. 124. Нацрта закона прописана је примена овог закона на железничке пруге које су изграђене до дана ступања на снагу овог закона.

Одредбом чл. 125. Нацрта закона уређен је истек рока исправа издатих пре ступања на снагу овог закона.

Одредбом чл. 126. Нацрта закона предвиђен је рок за доношење подзаконских прописа као и који ће се прописи примењивати до доношења истих.

Одредбом чл. 127. и 128. Нацрта закона је предвиђено да поступци који су покренути пре ступања на снагу овог закона буду окончани по прописима који су важили до дана ступања на снагу овог закона, као и дужност дирекције у вези унутрашње организације.

Одредбом члана 129. Нацрта закона је прописано да даном ступања на снагу овог закона престаје да важи Закон о безбедности у железничком саобраћају („Службени гласник РС“, број 41/18).

Одредбом члана 130. Нацрта закона регулисано је ступање на снагу предметног закона.

IV. ПРОЦЕНА ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА ПОТРЕБНИХ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ЗАКОНА

За спровођење овог закона није потребно обезбедити додатна средства у буџету Републике Србије.